

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

כתובות לט-מה | פרשת עקב | גליון מס' 137

דף לט. פ

הנערה אתנו ימים או עשור" (שם שם, נה), דהיינו שנה או עשרה חדשים, והוא השיב להם (שם, שם, נט) "אל תאחרו אותי", שכיון שיצחק נתקדש בקדושת כהן גדול אחרי שנעקד כמו דמשמע מרש"י (שם כ"ו, ב') שמהאי טעמא נאסר לצאת לחוץ לארץ, לכן אמר אליעזר אם תשב הנערה שנה או עשרה חדשים, תפסל ליצחק, שאז תהי' בוגרת, ובוגרת פסולה לכה"ג, דכי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא בוגרת כדאי' ביבמות נ"ט ע"א וביבמות ס"א ע"א דרשו מהאי קרא דתשב הנערה אתנו שהיתה נערה (ע"ש בתוס'). לזה אמר אל תאחרו אותי וגו'.

דף מ. פ

אמר רב כהנא וכו' ניתי עשה ונדחה ל"ת, א"ל היכא אמרינן וכו' אבל הכא אי אמרה דלא בעינא מי איתיה לעשה כלל - על פי דברי הגמרא אלו ביאר הגאון ר' חיים קנייבסקי זצ"ל בספרו טעמא דקרא על משלי, את הפסוק "דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה" (לא, יג), דהנה מבואר בריש יבמות דהא דעשה דוחה לא תעשה ילפינן משעטנז בציצית והיינו צמר ופשתים, וקאמר הפסוק "דרשה צמר ופשתים" והיינו שדרשה מזה שעשה דוחה לא תעשה, וא"כ קשה באשה שאינה ראויה לבא בקהל ג"כ נאמר עשה דוחה לא תעשה ויהא רשאי לקיימה וכקושית הגמרא כאן.

אלא על כרחך לומר כתירוץ הגמרא דאי אמרה לא בעינא ליכא לעשה כלל, א"כ מוכח דמה שהוא לטובתה כמו העשה דולו תהיה לאשה יכולה לומר איני רוצה, וא"כ גם בתקנת חכמים שהאשה ניזונית משל בעלה יכולה לומר איני ניזונית ואיני עושה שאי אפשר בתקנת חכמים, וזהו מה שאמר הפסוק "ותעש בחפץ כפיה" כלומר שאינה משועבדת לבעל עיין שם.

ניתי עשה ונדחה ל"ת כו' מי איתי לעשה כלל - במנחת חינוך (מצוה תקנ"ד) הביא שהאחרונים הרעישו את העולם בקושיא, דכל מוציא שם רע, היינו שאומר שזינתה אשתו תחתיו, האיך מקיים ולו תהי' לאשה, הא שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא, ואסורה עליו, ולא אתי עשה ודחי לא תעשה.

מר בר רב אשי בעי לה הני מיתה עושה בגרות כו' - הגאון ר' יוסף ענגיל בספרו בית האוצר (מערכת א - ד סוף כלל ז') דן בארוכה אי מת מיקרי אדם ובתו"ד כתב לבאר ספקתו של מר בר רב אשי וז"ל: האיבעי' הוא בגוף ענין הבגרות שמוציאה מרשות אב, מה עניינו, אם הוא מפאת העדר וסילוק ענין הנערות דלא אוקמי' רחמנא לבת ברשות אבי' רק כל זמן היותה נערה, וע"כ כשבגרה, דתו איננה נערה, יוצאת מפאת העדר וסילוק ענין הנערות לבד מרשות האב, ואם נאמר כן, הנה יש גם למיתה להפקיע מרשות האב, דכיון שמתה פקע שם נערה מינה, ואינה תו נערה.

או דלמא מה שבגרות מוציא מרשות האב, הוא מפאת היותה בעצם בוגרת, ולא מחמת שלילת היותה נערה, ואם נאמר כן שוב א"א למיתה להפקיע אותה מרשות האב, כיון דהמיתה היא רק סילוק הנערות, ולא התחדש בה ענין הבגרות, ע"ש עוד.

ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש אונס אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה - בבבא קמא (י"ז ע"ב) מסתפקת הגמרא בזורק כלי מן הגג ובא אחר ושברו מי חייב, אי אזלינן בתר תבר מנא והשני חייב, או אזלינן בתר מעיקרא והראשון חייב. ויש מקשים למה לא הוכיח מדברי ר"ש דהכא דאזלינן בתר מעיקרא, דכמו דאמר ר"ש הכא שכיון שסופה להצטער תחת בעלה פטור האונס מלשלם צער, ה"נ פטור השני לשלם שהרי מעיקר כלי זה עומד להשבר.

ותירץ בחזון יחזקאל (תוספתא פ"ג דכתובות ה"ז) דלא דמי, דהכא ע"י שנצטערה תחת האונס, הרויחה ששוב אינה מצטערת תחת בעלה, אבל התם כשישובר הכלי לא הרויח בעל הכלי שום דבר משבירה זו עכשיו ולכן י"ל דחייב הוא השני לשלם.

אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד כו' - במשך חכמה (בראשית כד, ס"ז) ביאר על פי זה מה שאמר אליעזר ללבן כשבא ליקח את רבקה, שלבן אמר "תשב

ובספר יהושע הביא מבעל חו"ד שתירץ, דהטעם דלא אתי עשה ודחי ל"ת היינו כמוש"כ בתוס' ישנים כאן דעל האשה איכא הל"ת ובדידה ליכא העשה, ומשו"ה לא דחי, אבל הכא במוציא שם רע הרי על הבעל איכא עשה שדוחה ל"ת, ועל האשה ליכא לא תעשה, דהא היא אומרת שהיא טהורה, וא"כ יכול לקיים ולו תהי' לאשה.

במנחת חינוך (שם) יישב קושי' זו עפ"מ"כ במוש"ל"מ (פ"ט דאישות הל' ט"ו) דהא דאמרינן דשויה אנפשי' חתיכה ואיסורא, ומהני הודאתו לאסור על עצמו, ואף נגד מאה עדים. היינו דוקא במעמיד את דבריו, אבל אם חוזר בו, יכול לחזור בו ואינו נאסר, כיון שעדים מסייעים אותו. ולפ"ז י"ל דכל מוציא שם רע איירי כשחוזר בו ואומר שלא זינתה, וכיון שיש עדים כדבריו האחרונים יכול לקיימה. ועיי"ש בהגהות שהביאו מכלי חמדה (פר' כי תצא) שמביא משטמ"ק כאן שכתב כדברי המנחת חינוך שהוא מדובר שהבעל אח"כ חוזר בו ואומר שלא זינתה.

☞ דף מא: סג

ואי תפס לא מפקינן מיני' - פליגי בה רבוותא, דעת הרמ"ה (מובא ברא"ש פ"ק דב"ק סי' כ') דאף דבקנס בעינן אשר ירשיעו' מ"מ זוהי תקנה דרבנן לניזק שיוכל לתפוס, ולכך כתב דדין זה אינו אלא בקנסות הבאים לכסות הנזק או חלק ממנו שתיקנו לניזק שלא יפסיד, אבל בכפל וד' וה' (ואפי' בחמישים כסף), שאין בזה תשלום הפסד לניזק לא תיקנו בזה תפיסה.

והרא"ש (שם) חולק עליו וס"ל דאינו תקנתא אלא זהו מדינא, דמדאורייתא מחוייב לו אלא שאין לו דיין בבבל שיכופנו ליתן לו ובכה"ג עביד איניש דינא לנפשי', והיינו דאף דבקנס בלא ספק ב"ד אין כלל חיוב (ואפי' לצי"ש כמבואר בתוס' לעיל ל"ג ע"ב) מ"מ מדין עביד איניש דינא לנפשי' מהני התפיסה ומיקרי אשר ירשיעו' והוה כעין פסק ב"ד, ולכך מהני בכל הקנסות וגם בכפל דו"ה עיין שם.

האי כלבא דאכיל אימרי וכו' - וברש"י (ד"ה דאכיל אימרי וכו'): שחנק טלאים חיים ואכלם.

וכתב בהערות הגריש"א לכאן צ"ב דבשלמא אם הי' אוכלן חיים דאז כל ההיזק הוא משונה בכה"ג לא היו גובים בבבל כלום, אך בציוור שכתב רש"י הרי שחנקן ואכלם, הרי רק החניקה משונה אבל האכילה אינה משונה וא"כ יתחלק הנזק כך, דעל מה שנפחתה ע"י מיתתה (ההפרש בין טלה חי לבין נבילה) זה משונה ואין גובין בבבל, אך על דמי הנבילה שאכלה זה אורח"י ויגבו בבבל, אמנם ברש"י חזינן דכיון דתחילת ההיזק הי' בשינוי ממילא גם על המשך ההיזק אינו חייב אלא חצי נזק, (עי' רא"ש ב"ק פ"ב סי' ג').

☞ דף מב. סג

לאבי נמי פשיטא מדקא יהיב מפתה וכו' - המהרי"ק (שורש קכ"ט) דן במפתה נערה ע"י שהבטיח לה

שישאנה אח"כ לאשה, ואח"כ אמר לה משטה אני בך, אם דינה כמפותה דמחלה על בושות ופגם וקנסה או דהוי מחילה בטעות, וכתב המהרי"ק להוכיח משמעתין, מדאמרינן הכא לאבי נמי פשיטא מדקא יהיב מפתה דאי לעצמה אמאי יהיב מפתה, והרי מצי שפיר לאוקמי מתני' באופן הנ"ל, ואדרבא כך מייירי בקרא דלגבי צער דינה כמפותה שהרי במציאות לא הי' לה צער, ומ"מ אין כאן מחילה כיון דהוי מחילה בטעות, (ואי משום דתנן התם דמפתה אינו שותה בעציו, נקט המהרי"ק דלגבי זה דינה כמפותה דהדין דשותה בעציו אמרה תורה בזה ו'לו תהי' לאשה תחת אשר עינה' ובכה"ג הגם דהי' מחילה בטעות מ"מ לא עינה אותה), אלא ע"כ מדלא מוקי למתני' בכה"ג, הרי מוכח דגם בכה"ג דינה כשאר מפותה דמהניא מחילתה, ועיי"ש מש"כ הטעם דלא נחשב מחילה בטעות.

והבית מאיר (אהע"ז סי' קע"ח) השיג על דבריו, וכתב דהדבר ברור שמחוייב לקיים תנאו לישא אותה, וכמו כל בעה"ב שקוצץ לפועל בשכרו כן הוא קצץ עמה שכר על הביאה שישאנה לאשה וכאתנן, ולענין חיוב הבושות ופגם והקנס כתב הבית מאיר דהוי מחילה בטעות (אם לבסוף לא ישאנה), והא דלא מוקמינן בשמעתין למתני' דלעיל בכה"ג, משום דתנן בסיפא דהך משנה דהמפתה אינו שותה בעציו, ואילו בציוור זה נהי דאינו מחוייב לישא אותה מצד חיובא דלא תהי' לאשה, מ"מ אכתי מחוייב לישא אותה מצד שקצץ לה את זה בשכרה וכנ"ל.

אבל החתם סופר (אהע"ז ח"א סוס"י קכ"ה) כתב על זה דא"א לחייבו מצד הקציצה שקצץ בשכרה, דכיון דהוי שכר מוגזם יכול לומר לה משטה אני בך, וכדאיתא בב"ק (קט"ז ע"א) בברייתא הרי שהי' בורח מבית האסורים והיתה מעבורת לפניו ואמר לו טול דינר והעבירני אין לו אלא שכרו, ומשום דאמר לו משטה אני בך, וכן איתא ביבמות (ק"ו ע"א) בנפלה לפני יבם שאינו הגון דאומרים לו חלוץ על מנת שתתן לך מאתים זוז ואח"כ א"ל משטה אני בך והחליצה כשרה, וה"ה בנ"ד דנחשב דבר גוזמא מה שמבטיח לה לישא אותה.

ר"ש פוטר שאינו משלם קנס ע"פ עצמו - וכתבו התוס' (ד"ה רבי) בתוך דבריהם, שהנותן משכון על קנס לאחר שיעמוד עמו בדין, חשיב דבר שלא בא לעולם.

בשו"ת אבני נזר אהע"ז (סי' תס"ט) חוקר במקדש אשה פחות משו"פ ומתנה עמה שתתקדש לאחר שתתיקר ויעמוד על שוה פרוטה, מי אמרינן דהוי דבר שלא בא לעולם כיון שעכשיו אינו שוה פרוטה, או דלמא כיון שהחפץ ישנו בעולם ויכול לקדשה כחפץ אחר השוה פרוטה חשיב דבר שבא לעולם.

וכתב להוכיח מדברי תוס' הנ"ל דכתבו דנותן משכון על קנס לאחר שיעמוד בדין חשוב דשלב"ל, ואף שאותו חפץ שנו בעולם מ"מ מיקרי דשלב"ל, וא"כ ה"ה הכא אף

שהחפץ ישנו בעולם כיון דההתייקרות עדיין לא בא לעולם מיקרי דשלב"ל.

ועיי"ש שמביא ראי' מתוס' גיטין (י"ז ע"א) ורש"י קדושין (נ"ג ע"ב) להיפוך דלא מיקרי דשלב"ל.

דף מג. סו

במאי קא מיפלגי, ר"ש סבר לא שביק איניש מידי דקיין ותבע מידי דלא קיין וכו' - בחדושי הריטב"א (שבועות ל"ח ע"ב) תמה מאי סברתו של ר"ש דתובע רק קנס, ואי דהוא מידי דקיין, הא מדי לתבעו תרויהו, וכי יגרע בשביל מה שיתבע את שניהם ע"כ.

וכתב בספר חדושי רבינו שמעון הלוי זצ"ל (ע' נ) ליישב בזה דאפשר לומר בביאור פלוגתתם לפי מה דאמר ר"ה במרובה דף ע"ה ע"א דמודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב אם בהודאתו פטר עצמו מכלום, משא"כ אי מתחייב עצמו קצת בהודאתו כגון הודה שגנב דמחייב עצמו בקרן, אף דבאו עדים אח"כ הוא פטור, וכן קי"ל, ועיין ברמב"ם בפ"ג מהלכות גניבה ה"ט, לפי זה אפשר לומר, דמשו"ה סבירא ליה לר"ש דתובע רק קנס ואינו תובע בשת ופנס, כדי שאם יבאו עדים אח"כ יהיה חייב דבהודאתו ראשונה פטר עצמו מכלום, משא"כ אי תובע ג"כ בשת ופנס כי יודה מתחייב עצמו בבשת ופנס, ואם יבאו עדים אח"כ פטור מקנס, ובפרט לפי מה שנראה מדברי רש"י דמיירי דאיכא עדים רק שאינם לפנינו וכן כתב בהפלאה בשם רש"י.

הגאון רבי בן ציון אבא שאול ז"ל כתב בחדושי: הנה עיקר קושיית הגמ' "במאי קא מיפלגי" היא להבין את סברת רבי שמעון, כי סברת רבנן מובנת שיש בכלל תביעות גם בושת ופנס ועל כפירת בושת ופנס יש חיוב של שבועת הפקדון. ומשני דסבר רבי שמעון דלא שביק איניש מידי דקיין ותבע מידי דלא קיין.

אלא שצריך ביאור מה שהוסיפה הגמ' טעם אליבא דרבנן דלא שביק איניש מידי ראי' מודה בה לא מיפטר ולכאן הוא מיותר דהא בלא"ה סברת רבנן מובנת היטב וכנזכר, אלא דכוונת הגמ' להשמיענו דבעלמא מודו רבנן לסברת רבי שמעון דלא שביק איניש מידי דקיין, אלא דמכח הסברא דלא שביק איניש מידי דאי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דאי מודה מיפטר סוברים רבנן דכוונתו לתבוע את הבושת ופנס, ואלמלא סברא זו היו מודים לרבי שמעון.

ונפקא מינה באופן שכבר עמד בדין וחייבוהו בי"ד קנס ואח"כ תבעו וכפר בו. דהנה אחר שעמד בדין וחייבוהו בין דין אין בו דין של מודה בקנס, ואי מודה מחייב. ולפי מה שנתבאר גם אליבא דרבנן אמרינן דודאי נתכוון לתובעו רק את הקנס ולא את הבושת ופנס כיון דהבושת ופנס לא קייצי ולא שביק איניש מידי דקיין ותבע מידי דלא קיין, וחייב לשלם חומש רק על הקנס ולא על הבושת ופנס [וכ"כ הגרעק"א ז"ל לעיל מ"ב ע"א].

דף מד. סו

א"ר יוסי בר הנינא המוציא שם רע על היתומה פטור שנא' ונתנו לאבי הנערה כו' - והיינו שהוא פטור מתשלומין וחייב במלקות.

במשך חכמה (דברים כ"ב י"ז) מבאר טעמו של דבר, דלכאורה קשה דבכל התורה כולה קי"ל דאינו לוקה ומשלם, ולמה כאן במוציא שם רע גם לוקה וגם משלם מאה כסף.

אלא דהמלקות הוא עונש על שרצה להרוג את אשתו, וכשמתברר ששקר ענה בה, הרי הוא לוקה על זה, וממון חייב לאביה על שהוציא שם רע עליו, שלא חונך אותה כדבעי, עד שיצאה פרא מביתו וזנתה עם אחר. והרי קי"ל דמלקות לזה וממון לזה חייב בשניהם, והיינו טעמא דביתומה פטור מן התשלומים, לפי שעיקר התשלומין הוא בשביל מה שפגע בכבודו של האב.

ועפי"ז ביאר דיוק הקרא דבריש פרשת מוציא שם רע (דברים כ"ב י"ד) כתיב "ושם לה עלילות דברים", והדר בסיפור אב על העלילה שהניח כתיב (שם, יז) "והנה הוא שם עלילות דברים", ולא כתיב שם לה עלילות דברים, והיינו שהם שני תביעות ושני תשלומין. תביעת הבת על שזמם להרוג אותה, ותביעת האב על שהוציא עליו לעז שלא חונך את בתו.

דף מה. סו

תני שילא ג' מידות בנערה כו' סרחה ולבסוף בגרה תידון בחנק. למימרא דכל היכי דאשתני גופא אשתני קטלא - בהפלאה (כאן) נקט בפשיטות דהיכי דבגרה, כי היכי דאשתני גופא ואשתני קטלא דידיה ה"נ אשתני קטלא דבועל, ואינו נידון בסקילה אלא בחוק.

אמנם הגר"ש רוזובסקי ז"ל (על מכות אות נ"ה) תמה עליו, דהלא מיתת הבועל אינו תלוי כלל במיתת הנערה, שגם אם מתה הנערה הוא נסקל, וא"כ אף על גב דאשתני גופא דידיה וממילא אשתני קטלה דידיה, והיא נידונית בחנק, אבל הוא נידון בסקילה, עיין שם. ולפ"ז יהי' היכי תמצא מחודשת בנערה מאורסה, שהבעל נידון בסקילה, ואילו האשה נידונית בחנק ודו"ק.

אישתני ולא אישתני תנאי היא דתנן חטאו עד שלא נתמנו וכו' - ותמהו התוס' דהא הכא ליכא אלא אישתני דינא והיכי מייתי לה להא דאישתני גופה בסוגיין.

וכתב הדוכב מיישרים (ח"ג סי' יט) דיש ליישב קושית התוס' בדרך צחות עפ"י המבואר בילקוט שמעוני (שמואל רמז קכ"ז) בזה"ל: ללמדך שהמלך כיון שהוא מתמנה מלך והוא קצר מיד הוא נעשה ארוך בשביל שמן המשחה שנמשח, וכן אתה מוצא בכהן גדול, למה נקרא שמו כהן גדול שהוא גדול בה' דברים בנוי בכח בעושר וכו', דמבואר דבכחו של שמן המשחה לעשות שינוי הגוף

ועם כל זה ס"ל לרבנן דבחסא עד שלא נתמנו ונתמנו הרי הן הדיוטות.

☞ דף מה: ☞

ובעיר שרובה עכו"ם סוקלין אותה על פתח ב"ד - בתוס' (ד"ה על פתח ב"ד וכו') כתבו חידוש נפלא, דעיר מוקפת חומה שרובה עכו"ם, בטלה קדושתה ע"כ. ובהגהות הרש"ש כתב שלא יודע מקור דברי התוס' ע"ש.

וכתב בספר עולמות שחרבו (ע' מג) על הרה"ק ר"י מסטמר זצ"ל: ויצוין עוד פרט חשוב שאירע בפרק אותו יום שמרן זיע"א ביקר בישיבת טלז והגיד שמה שיעור. התלמידים בישיבה קטנה למדו אז מסכת כתובות, והגאון רבי מרדכי כ"ץ, ר"מ דשייבה, הציג לפני מרן זיע"א תלמיד צעיר אחד היודע היטב מסכת כתובות עם תוס' ומפרשים, וביקש את מרן זיע"א שיבחון אותו.

שאל מרן זיע"א את התלמיד: היכי תימצי, שיעיר המוקפת חומה וקדושת החומה מתבטלת?

הרהר התלמיד כמה רגעים והשיב, אם העיר רובה עובדי כוכבים בטלה קדושת היקף חומה, כן שיטת הר"י בתוס' (כתובות מה: תוס' ד"ה על פתח ב"ד).

שאל אותו שוב מרן זיע"א, מהיכן המקור להלכה זו, מהיכן הוציאו התוס' דין זה שאם העיר רובה עכו"ם קדושת החומה בטלה? לא ידע התלמיד להשיב.

התערב הגאון רבי ברוך סאראצקין ואמר: גם המנחת חינוך לא מצא מקור להלכה זו המובאת בתוס' בשם הר"י, (מנחת חינוך סימן קע"א). ואם הוא לא מצא מקור לזה, מהיכן ידע זאת ישיבה בחור בן ט"ז שנה?

בצאת מרן זיע"א מן האולם בלויית הרא"מ בלאך והר"מ קאטץ, שאלו את מרן זיע"א, והיכן באמת מקור להלכה זו, ומרן זיע"א השיב להם בניחותא, כי המקור הוא בירושלמי מס' מגילה, ואמר להם לעיין בשו"ע או"ח סימן תרפ"ח בבאור הגר"א ס"א. ע"כ.

ועיי"ש בבאור הגר"א שהביא ירושלמי מגילה (פ"א ה"א): חרב ונעשה של גוים מהו, ע"כ בו אין קורין, בחוזה קורין. ופי' שם הגר"א (דלא כהר"ן) על פי התוס' כאן שבו אין קורין מחמת שבטלה קדושתה, ולא מהני עשרה בטלנים ע"ש.

וכן בעניין זה נציין ממש"כ החשוקי חמד שם: איך יתכן שאם אדם פלוני יבא לגור בעיר פלונית, על ידי כן ישתנו זמני קריאת התורה?

תשובה נאמר בתוס' במסכת כתובות דף מה ע"ב (ד"ה על פתח בית הדין) קשה לר"י איך יתכן שסוקלים נערה המאורסה על פתח בית הדין [בעיר שרובה עכו"ם], הרי כל הנסקלין צריכים להסקל חוץ לג' מחנות, ומסתמא בית דין לאו חוץ לשלוש מחנות יושבים? ותירץ ר"י דהכא בעיר שרובה עכו"ם בטלה קדושת היקף חומה, ואין צריך להוציאה לחוץ לחומה דחומה כמאן דליתא, דהא עירות

המוקפות חומה משתלחים מצורעים מהם כדאמרינן במסכת כלים, וכשהיא רובה עכו"ם, אין משתלחים משום דבטלה קדושת חומה, עכ"ד. ובירושלמי (מגילה פ"א ה"א) גרסינן חרב הכרך, ונעשה של עכו"ם... בו אין קורין, ובחוצה לו קורין... וציין הגר"א (סימן תרפח א') לתוספות דידן שכתבו שברוב עכו"ם בטלה קדושת החומה. והיינו דמכיון דבטלה קדושת החומה לכן אין קורין בו, יעו"ש.

ועתה מצינו את פתרון חידתנו, שכרך שחרב ונתיישבו בו רוב עכו"ם, קורין בו מגילה ופרשת ויבא עמלק ביום י"ד באדר. וכשיבוא יהודי נוסף לגור בכרך זה, במקום נכרי שעזב את הכרך, נעשה הכרך מיושב על ידי רוב ישראל, וממילא נשתנו הזמנים של קריאת התורה וגם קריאת המגילה, ומעתה יקראו אותם ביום ט"ו.

והנה למעשה הכריע הביאור הלכה (שם ד"ה או נגד דברנו) וז"ל: כרך של עכו"ם שאין בו ישראל כלל, ישראל הנכנס לכרך זה בפורים קורא ביום ט"ו. ויעוין בחזו"א (או"ח קנד ג) שגם הכריע כך, אלא שכתב שהברכ"י לא החליט זה. ודעתו שם נוטה דהנכנס קורא ביום י"ד, יעו"ש. והחידה שהצבנו בראש דברנו אמורה לשיטתו.

והנה בספר עובדות והנהגות לבית בריסק (ח"ד עמ' עד) מובא שבאותם שנים שלא גרו יהודים בעיר העתיקה, חשש מרן הגר"י לשיטות הג"ל שבעיר חרבה אין קורין בט"ו, ולכן הלך לשכונת עץ חיים לשמוע את המגילה גם ב"ד. והעיר לו בנו הגר"י ד זצ"ל שכיון שקיי"ל דבן ט"ו שקרא ב"ד יצא, תהיה הקריאה למחרת בט"ו ללא צורך. ולכן עדיף שיקרא את המגילה ב"ד ביחידות, דאז ממה נפשך יוכל לקרוא למחרת, כי אם זמנה בט"ו, נמצא שקרא שלא בזמנה ביחידות ולא יצא, ואם זמנה הוא י"ד, הרי בזמנה אפשר לקרוא את המגילה אף ביחיד. וקיבל מרן הגר"י את דבריו.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר. ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל: K0504166339@gmail.com

בימים אלו נמשכת המגזבית הגורלית למען המשך קיומו של 'בית מדרש גבוה לכהנים' המכין את כהנים לעבודת ביהמ"ק כרצון אדיר הפצו של מרן הח"ח זיע"א.

דרכי התרומה: * דרך מכשירי נדרים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' התקשרו למס' 0504166339 והעבירו את תרומתכם. ¹ באשראי דרך הטלפון במס' 037630585 שלוחה 3763